
کارگاه کودک

تهیه شده در وب سایت دنیای بهائی (تلاش برای ساختن دنیائی بهتر)

برای آشنائی بیشتر با آئین بهائی و فعالیت های سایت دنیای بهائی

از سایت با یکی از آدرس های زیر بازدید کنید:

<http://www.donyayebahai.org>

<https://www.donyayebahai.org>

<http://www.donyayebahai.info>

برای اطلاعات بیشتر با آدرس ایمیل info@donyayebahai.org مکاتبه کنید.

تفاوت زیباست!

فعالیت ها و بازی هائی برای کودکان

۲۵ آبان (۱۶ نوامبر) از سوی سازمان ملل متحد، روز جهانی برای مدارا نام گذاری شده است.

بردباری به معنی پذیرش و احترام به تفاوت های میان انسان ها از جوه گوناگون آن است. بردباری یعنی درک این مطلب که مهم نیست ما چقدر با هم فرق داریم؛ مهم این است که همه ما انسان هستیم و دوست داریم در عدالت، صلح و امنیت زندگی کنیم. بردباری و دیگر پذیری یعنی پذیرفتن این که دیگران با من فرق دارند و دیگران نیز مانند من حق حیات دارند. بردباری و دیگر پذیری پایه و مبنای صلح است.

بردباری و مدارا را مانند سایر خصوصیات روحانی و اخلاقی باید از کودکی آموخت. مجموعه ضمیمه، فعالیت هائی است برای والدین، مربیان، برنامه ریزان آموزشی و هرکسی که به نحوی با کودکان سروکار دارد.

پیشنهاد می شود این فعالیت ها را بخوانید، به بخش های مختلف آن بیندیشید، قسمت هائی از آن را تمرین نموده و عمیقاً در وجود خود درونی کنید. سپس آنها را بارها و بارها با کودکان تمرین و تکرار کنید.

نوع برخورد بزرگسالان در پذیرش تفاوت ها بسیار مهم است. مانند همیشه مهم ترین عامل در یادگیری کودکان، عمل نمودن خود مابه این خصیصه در همه لحظات زندگی است. پذیرش بزرگسالان موجب می شود تا کودکان نیز با هرنوع تفاوتی، ساده و راحت برخورد کنند در همه وجوه ارتباط خود با کودک، تفاوت ها را بپذیریم، به آنها

احترام بگذاریم و عمیقاً معتقد شویم که **تفاوت زیباست!**

فعالیت ها در سه بخش «افزایش آگاهی از تنوع و تفاوت میان انسان ها»، «پذیرش تفاوت ها» و «احترام به تفاوت ها» طراحی شده است. خوشحال می شویم تجربه های ارزشمند خود را در اجرای این فعالیت ها با کودکان، با سایر همراهان در میان گذارید.

افزایش آگاهی از تنوع و تفاوت میان انسان ها:

۱- از کودکان بخواهید در یک دایره در کنار هم بنشینند. هر کودک به ترتیب نام خود را می گوید. سپس از هر کدام بخواهید درباره نکته های زیرگفت وگو کنند:

- نام مادرشان چیست؟
- نام پدرشان چیست؟
- چه غذائی را خیلی دوست دارند؟
- کدام برنامه کودک را خیلی دوست دارند؟
- چه رنگی را خیلی دوست دارند؟
- ...

این بازی غیر مستقیم نشان می دهد که ما تفاوت هائی داریم و در خیلی چیزها مانند هم نیستیم.

۲- کودکان را تشویق کنید که به همدیگر نگاه کنند. آیا شبیه هم هستند؟ چه تفاوت هائی با هم دارند؟ کودکان می توانند تفاوت های همدیگر را کشف کنند:

- موهای علی، مریم، پویا و مینا صاف است، اما موهای سهیلا و داوود، فر دارد.
- موهای فرزانه کمی فر دارد.
- چشم نادر و افشین زهرا و... مشکی است.
- و ...

همه ی ما باهم خیلی فرق داریم.

۳- یک بازی جالب ترتیب بدهید.

- چه چیزهائی در اطراف شما وجود دارد که شبیه هم هستند؟
- چه چیزهائی در اطراف شما وجود دارد که شبیه هم نیستند؟

- تمام بچه ها چه شباهت هائی به هم دارند؟ چه تفاوت هائی باهم دارند؟

۴ - بخشی از یک روز را به این اختصاص دهید تا کودکان تمام تفاوت هایی را که بین انسان ها وجود دارد، شناسائی کنند. به نظر کودکان، انسان ها چه فرق هائی با هم دارند؟

تمام موردهائی را که کودکان می گویند، یادداشت کنید و سپس درباره ی آن ها صحبت کنید.

۵ - کتاب هائی را که مجموعه عکس هائی از اقوام ایران و یا ملل دیگر دارند، تهیه کنید. این نوع کتاب ها را می توانید به راحتی پیدا کنید، شاید هم بتوانید آن را از کتابخانه های عمومی امانت بگیرید.

حتی می توانید از روزنامه ها، عکس هائی از انسان هائی که در شکل ظاهری تفاوت دارند، تهیه کنید و آنها را به دیوار نصب کنید. مجموعه عکس هارا در اختیار کودکان قرار بدهید. انسان ها چه تفاوت هائی با هم دارند؟

۶- می توانید توجه کودکان را به جنبه های دیگری از زندگی جلب کنید.

تفاوت در مذهب، غذا، لباس، زبان (گویش ها)، شیوه ی ساخت خانه ها، آداب و رسوم و... نکته های بسیار مهمی هستند.

می توانید با فعالیت های مختلف این تفاوت هارا به کودکان نشان دهید.

۷ - کودکان چه رنگ هائی را می شناسند؟ آن ها را تشویق کنید که رنگ ها را نام ببرند. هرکودک چه رنگی را دوست دارد؟ آیا می توان گفت کدام رنگ بهتر است؟ هرکدام از ما به رنگ خاصی علاقه مند هستیم، اما به این معنی نیست که رنگ های دیگر خوب نیستند. حالا از کودکان بپرسید که آیا با رنگ های رنگین کمان آشنا هستند؟

بیائید باهم یک رنگین کمان درست کنیم.

رنگ های رنگین کمان عبارت است از: نیلی، آبی، سبز، زرد، نارنج، قرمز، بنفش

حالا باهم فکر کنید چگونه می توان این رنگین کمان را ساخت.

۸ - سه صندلی در اندازه و شکل های متفاوت را به کودکان نشان دهید و به آنان کمک کنید تا وجوه شباهت و تفاوت آنها را تشخیص دهند. شباهت ها مانند هر سه صندلی چهارپایه دارند، دارای محلی برای نشستن هستند و

...

تفاوت ها مانند تفاوت در رنگ، اندازه، طرح، ارتفاع و...

سپس سه کودک با قد و هیكل های متفاوت انتخاب کنید و از آنان بخواهید در برابر بقیه بایستند. با پرسیدن سؤالاتی مانند موارد زیر به کودکان کمک کنید تا به شباهت ها و تفاوت های آنان توجه کنند:

- آیا هر سه دختر هستند؟ (یا پسر)
- کدام یک از اعضاء بدن را هر سه دارند؟
- آیا بلندی دست های آنان به یک اندازه است؟ (با استفاده از تکه های نخ برای اندازه گیری، تفاوت بلندی دست های آنان را نشان دهید)
- آیا هر سه نفر می توانند حرف بزنند، راه بروند، بدونند، آواز بخوانند، با قیچی کاغذ بچینند؟
- آیا هر سه به خوردن و خوابیدن احتیاج دارند؟
- کدام یک از آنان باید دندان هایشان را مسواک بزنند؟
- آیا کف دست ها و پاهای آنان به یک اندازه است؟ (می توانید از کف دست و پای آنان بر روی کاغذ الگو برداری کرده، بچینید و آنها را با هم مقایسه کنید.)
- رنگ موی کدام یک از آنها شبیه هم است؟ رنگ موی کدام یک متفاوت است؟

با این سؤالات و موارد دیگر به کودکان کمک کنید تا تشخیص دهند که در کنار شباهت های شان، هر کدام دارای خصوصیتی منحصر به فرد و خاص خود هستند.

۹ - از کودکان بخواهید بعضی از مکان های مورد علاقه خود را نام ببرند (پارک، ساحل دریا، شهر شادی، مرکز خرید، فروشگاه، کلیسا، مسجد، مهمانی، سینما و...). مکان های مورد علاقه هر کودک را یادداشت کنید. بعد از کامل شدن فهرست، برای آنان بگوئید که هر کس چه مکانی را نام برده است. به کودکان کمک کنید این موضوع

را درک کنند که مکان هائی که هر یک دوست دارند بروند با دیگری متفاوت است و بر درک این موضوع تأکید کنید که هر یک از ما دارای علائق شخصی هستیم که ممکن است دیگران آن علائق را نداشته باشند.

این روش را با علائق دیگر کودکان درباره غذا، بازی، برنامه های تلویزیونی، کارهای دستی و... ادامه دهید تا آنان تفاوت در علائق را درک نمایند.

۱۰ - از کودکان پرسید که آیا می توانند با چشم بسته صدای مادرشان را از صدای پدرشان تشخیص دهند. با پاسخ مثبت آنان برایشان بگوئید که هر کس صدائی مخصوص دارد و همان طور که صورت ها متفاوت است، صداها هم متفاوت است.

کودکان را در فضای بزرگ تری جمع کنید. کودکی که «رئیس» بازی است در وسط ایستاده و صورتش را می پوشاند. بقیه در اطراف اتاق پخش می شوند. در حالی که همه ساکت هستند، با علامت شما یکی از کودکان می گوید «بیا اینجا». با به یاد آوردن آوای صدا و جهت آن، «رئیس» سعی می کند هویت کودکی که او را صدا زده تشخیص دهد. در صورت لزوم می توانید از گوینده بخواهید که عبارت مورد نظر را تکرار کند.

۱۱ - از کودکان بخواهید دست های برهنه خود را کنار یکدیگر بگیرند. به آنها طیف و تنوع رنگ پوست ها را نشان دهید (زیتونی، سیاه، سفید، صورتی، قهوه ای، قهوه ای روشن، زرد، سرخ). از کلماتی که توجه کودکان را به تنوع رنگ ها جلب می کند استفاده نمائید: رنگ عسلی، کرمی، صورتی روشن، قهوه ای روشن و... مطمئن شوید که به طیف وسیع رنگ پوست در میان یک گروه نژادی توجه کرده اید؛ بدین معنی که مردمانی که «سفید» گفته می شوند در طیف رنگ هائی از زیتونی تیره تا روشن قرار دارند. از به کار بردن برچسب های نژادی خودداری کنید و به کودکان کمک کنید که از یکتا بودن خود و هم چنین تنوع زیاد آنچه که آنان نیز بخشی از آن هستند (نوع انسان)، آگاه شوند.

۱۲ - با کودکان درباره تفاوت های میان انسان ها در فرهنگ های مختلف گفت و گو کنید (غذا، لباس، رقص، موسیقی، سرگرمی ها، خلاقیت ها، عادت ها و...). می توانید تصاویری از افرادی با فرهنگ های مختلف را نشان دهید. خاطر نشان کنید که یادگرفتن درباره دیگران کمک می کند که دنیای ما محیطی دوستانه تر باشد.

می توانید مثال هائی بزیند از اینکه چگونه کودکان با یادگیری درباره دوستان خود توانسته اند دوستی های عمیق تری را با آنان ایجاد کنند.

در وقت تغذیه، به کودکان بگوئید غذاهائی از فرهنگ های مختلف آورده اید که با یکدیگر بخورید. خاطر نشان کنید که نان غذائی است که مردم در بیشتر فرهنگ ها آن را می خورند ولی هر گروه روش متفاوتی برای درست کردن این غذای اصلی دارد. هر کودک را تشویق کنید تا نان های مختلفی (فرانسوی، ایتالیائی، نان پرتغالی، نان فطیر، نان ذرت، نان جو و...) را مثال بزند. هدف این است که کودکان پذیرش بیشتری را از فرهنگ های متفاوت با فرهنگ خودشان، از طریق نان های مختلف به دست آورند. می توانید از کودکان بخواهید که درباره وجوه تفاوت نان ها از قبیل مزه، ظاهر، بافت، مواد تشکیل دهنده (اگر می دانند) گفت و گو کنند. آنان را هدایت کنید تا ببینند که نان ها مانند انسان ها هستند؛ شبیه اما متفاوت.

۱۳ - فعالیت «روز بیاور و بگو» را طراحی کنید تا کودکان چیزهائی را از فرهنگ خودشان یا فرهنگی متفاوت با دیگران بیاورند و آن را به یکدیگر نشان داده، درباره اش گفت و گو کنند. یادداشتی درباره هدف این روز برای والدین بفرستید تا درباره آنچه لازم است آماده کنند، آگاه شوند. در زمان انجام فعالیت درباره لذت یادگیری درباره مردمان دیگر برای کودکان بگوئید.

پذیرش تفاوت ها:

۱- در کدام شهر یا روستا زندگی می کنید؟ آیا همه ی کسانی که در اطراف شما هستند اهل همان منطقه هستند؟ آیا کسانی را می شناسید که اهل شهر یا روستای دیگری باشند؟ آنان به چه زبانی صحبت می کنند؟

برنامه ای را ترتیب بدهید تا فردی که به زبان دیگری صحبت می کند به جمع شما بیاید. از این مهمان دعوت کنید که به زبان خودش با کودکان صحبت کند. مطمئن باشید که با این کار، تجربه ی خوبی را برای کودکان فراهم می کنید.

همه ی انسان ها در مناطق مختلف دنیا به یک زبان صحبت نمی کنند. حتی در کشور ما نیز مردم به زبان های مختلفی صحبت می کنند.

آیا به نظر کودکان اگر انسان ها به زبان های مختلف صحبت کنند کار اشتباهی است؟ چرا انسان ها حق دارند به هر زبانی که دوست دارند و یا می توانند ، صحبت کنند؟

۲ - آیا همه ی انسان ها مانند هم لباس می پوشند؟ کودکان تا به حال متوجه چه تفاوت هائی در پوشش انسان ها شده اند؟

شاید لازم باشد که یک روز از بچه ها بخواهید، اگر لباس های محلی دارند، بپوشند. شاید از کسانی دعوت کنید که با لباس های محلی در جمع شما حاضر شوند.
در این فعالیت از عکس ها نیز استفاده کنید.

بسیاری از مردم در سرزمین های دیگر، لباس های مختلف و متفاوتی دارند. لباس های هندی ها، ژاپنی ها، عرب ها، اسکیموها و... باهم فرق دارند.

۳ - به نظر کودکان بین همه ی شکل هائی که از انسان دیده اید، کدام شکل بهتر است؟

- غذای کدام گروه از مردم خوشمزه تر است؟

- لباس کدام قوم زیباتر است؟

- کدام زبان بهتر است؟

- کدام دین بهتر است؟

- کدام جشن و مراسم بهتر است؟

- و ...

- آیا اگر همه ما هندی بودیم، پوشیدن لباس آفریقائی ها برای ما مناسب بود؟

- اگر همه ما ژاپنی بودیم، آیا بازهم زبان فارسی را بهتر می دانستیم؟

- اگر همه ما آفریقائی بودیم، آیا بازهم همین غذاها را می خوردیم؟

۴ - هر روز کودکان را با یکی از موسیقی های محلی ایران آشنا کنید. .. یک روز موسیقی کردی، روز دیگر بلوچی، روزهای دیگر به ترتیب موسیقی های گیلکی، ترکی، خراسانی و ... پخش کنید.

بدین ترتیب کودکان می توانند با انواع فرهنگ ها آشنا شوند. روزهایی را نیز به موسیقی ملل دیگر اختصاص بدهید. موسیقی هندی، آفریقائی، یونانی، عربی، افغان و ... این موسیقی ها نیز بسیار زیبا هستند.

۵ - بسیاری از اقوام مختلف ایران رقص ها و حرکات موزون جالبی دارند. رقص چوب در خراسان، رقص بلوچی، کردی، ترکمنی و ... که به صورت گروهی برگزار می شود، حرکت های جالبی برای آشنائی با انواع تفاوت ها هستند.

۶ - درباره ی رنگین کمان فعالیت های مختلفی را انجام بدهید. رنگین کمان نمونه خوبی برای پذیرش و دیگر پذیری است. رنگ ها هرکدام به خودی خود خوب هستند، ولی در کنار هم مجموعه زیباتری را می سازند.

- می توان نمایش رنگین کمان را اجرا کرد.
- نقاشی آن را کشید.
- کاردستی آن را درست کرد.
- می توان فکر کرد که هر رنگ نشانه ی چه نژادی است.

احترام به تفاوت ها:

۱ - از هر کودک پرسید که خودش چه فرقی با دیگران دارد؟ ما می توانیم به همین تفاوت ها احترام بگذاریم. وقتی هر کودک مورد خود را بیان می کند، به همراه سایر بچه ها بگوئید: «چه خوب! تو این تفاوت ها را با ما داری؟ ما به تو احترام می گذاریم. ماتورا هرچور که باشی، دوست داریم.»

واقعیت این است که همه ی ما باید بیاموزیم که انسان ها را با هم تفاوت های شان دوست داشته باشیم.

تفاوت هائی را که کودکان می گویند، یادداشت کنید.

۲ - وسیله های مختلفی در اختیار کودکان قرار بدهید، مانند:

- انواع مواد دور ریختنی
- کاموهای رنگی

- کاغذ های رنگی
- پولک
- چسب
- مدادرنگی، ماژیک، پاستیل
- قیچی
- پر
- و ...

کودکان را تشویق کنید که یک کارت تبریک درست کنند. هر کودک می تواند کارت خود را هر جور که دوست دارد، درست کند. مهم این است که شما وسیله ها را در اختیار آنان بگذارید و آنان را تشویق کنید تا این کارت ها را برطبق سلیقه خود بسازند.

خواهید دید که هر کارت با بقیه فرق دارد. اصل هم همین است که ما بتوانیم به تعداد کودکان، کارت های مختلفی داشته باشیم.

همه کارت ها خوب و مورد پذیرش هستند. کسی نمی تواند بگوید که این بهتر است یا آن یکی خوب نیست.

هرکسی که تلاش خود را کامل انجام بدهد، حتماً کارت خوبی نیز درست می کند.

۳- با همراهی کودکان، والدین و دیگر دوستانان یک بازار فرهنگی طراحی کنید که در آن موارد جالب از گروه های فرهنگی مختلف قرار گرفته است. این موارد می تواند شامل غذاها، لباس های محلی، صنایع دستی، نمایش های رقص یا موسیقی، تصاویر، آلات موسیقی، جواهرات و... باشد. بازار می تواند در مقیاس بزرگ برای همه مدرسه یا در اندازه کوچک برای یک گروه از کودکان ترتیب داده شود. به والدین بگوئید که این فعالیت برای کمک به گسترش درک کودکان از تفاوت میان گروه های فرهنگی مختلف است و هر گروه به نحوی منحصر به فرد در آن مشارکت دارد. هدف این است که پذیرش و تحسین تفاوت میان گروه های فرهنگی مختلف در سراسر دنیا تشویق شود.

در ادامه با کودکان درباره فواید برگزاری این بازار گفت و گو کنید. از آنان بخواهید آنچه را یادگرفته اند با دیگران در میان گذارند.

۴ - تصاویر متنوعی از فعالیت ها را از نشریات تهیه کنید. از کودکان بخواهید بعضی را که نشان دهنده فرهنگی متفاوت با خودشان است، انتخاب کنند. تصاویر انتخابی را با آنان دوباره نگاه کنید و تا حد ممکن درباره تفاوت های فرهنگی نشان داده شده در تصاویر با کودکان گفت و گو کنید.

منابع:

۱- Addison-Wesley Publishing Company, Pathways, Guidance Activities for Young Children, 1986

۲- مجموعه ارزش های زندگی، بردباری و دیگر پذیری. تألیف و ترجمه: ناصر یوسفی و شهره یوسفی. تهران: نشر افق، ۱۳۸۴.